

bolj uravnana dela sestavljeni iz več stopenj, višinska razlika 150 m med njima pa je verjetno posledica neotektonike. Avtor je proučil tudi nastanek ozkih grebenov ali skednjeve ter ostanke ledeniške erozije in akumulacije. Zlasti ledeniška erozija je zapustila veliko sledov, ki se značilno kombinirajo z učinki kraškega preoblikovanja, tako da lahko govorimo o ledeniško-kraškem reliefu.

Avtor se še zlasti podrobno ukvarja z drobnimi kraškimi oblikami na golih, ledeniško obrušeni skalnih površinah, od najmanjših biokorozijskih izdolbin do žlebičev, škrapelj, škavnic, korozijskih stopničk in kotličev. Značilno je zaporedje žlebičev in škrapelj na laštih v spodnjem delu podov (žlebiči, škraplje, kotliči, brezna), kar je v sorazmerju s trajanjem korozijskega razčlenjevanja zaradi postopnega umikanja morene in naraščajoče količine agresivne vode.

Razprava, ki ji je dodana še lepo izdelana barvna geomorfološka karta pogorja v merilu 1:20.000 ter dva primera kartiranja drobnih kraških oblik v merilu 1:500, je nedvomno pomemben prispevek k pojasnjevanju geneze, klasifikaciji in terminologiji drobnih kraških oblik, skupaj z ostalimi razpravami v tej številki Geografskega zbornika pa pomeni nov prispevek k boljšemu poznavanju našega slovenskega ozemlja.

Karel Natek

Vegetacijska karta Postojna L 33-77, tolmač k vegetacijskim kartam 2. SAZU, Biološki inštitut Jovana Hadžija, str. 118, Ljubljana, 1982.

Po dolgoletnem in napornem kartiranju vegetacije Slovenije smo dobili prvo tiskano barvno vegetacijsko karto v merilu 1:100.000 in njen tolmač. Oboje je pripravila skupina fitocenologov iz Biološkega inštituta Jovana Hadžija ZRC SAZU v Ljubljani. Končno redakcijo vsega teksta tolmača je opravil Mitja Zupančič, tehnično izvedbo karte pa Ivo Puncer, oba člana te skupine.

Za listi geoloških in pedoloških kart v velikem merilu smo Slovenci s to karto dobili tudi prvi list vegetacijske karte v takem merilu. S tem se vedno bolj širi poznavanje prirodnih dejavnikov v naši domovini, kar je dokaj pomembno tudi za geografijo Slovenije. Prav rastje predstavlja tisti naradni dejavnik, ki marsikdaj manjka pri geografskem prikazu Slovenije in njenih pokrajin.

List Postojna (L 33-77, 1:100.000 po Parizu) prikazuje vegetacijo od skrajnega dela Vipavske doline na jugozahodu, preko Pivke in visokih kraških planot do Ljubljanskega barja. Na tem ozemlju so avtorji karte razčlenili vegetacijo na gozdno in grmiščno, traviščno, vegetacijo skalnih razpok in melišč ter ruderalno rastje. Poleg tega karta predstavlja razširjenost petih vegetacijskih kompleksov in treh razvojnih stadijev vegetacije. Kmetijske kulture in naselja označuje bela oziroma svetlo siva barva. Gozdno in grmovno rastje ter rastje skalnih razpok in melišč predstavljajo fitocenoze na ravni asociacije, travniško rastje pa fitocenoze na višji sinsistematski ravni. Posamezne rastlinske vrste, zlasti drevesne (poleg tega še dve grmovni in eno zeliščno) označujejo posebni znaki.

Posamezne gozdne in grmiščne vegetacijske enote prikazujejo polne barvne ploskve. Barve so izbrane po načelu ekološke transformacije. Po njem označuje vegetacijo, ki raste na suhih in toplih rastiščih, svetli ton oranje (oranžen), tisto na hladnih rastiščih pa temnejši (modri) barvni toni. Tak izbor barve omogoča hitro ugotavljanje, za kakšno vegetacijsko enoto gre. Med gozdnimi združbami na sami karti dokaj izstopa dinarski jelovo-bukov gozd z izrazito temno zeleno nianso, ki premočno udarja v oči. Za nianso svetlejše barve bi omilila to močno poudarjenost. K hitremu ugotavljanju vegetacijskih enot pripomore tudi številčna oznaka posamezne gozdne in grmiščne združbe.

Na karti dobro izstopa tudi travniška vegetacija, ponazorjena z blago rumeno barvo in določenimi grafičnimi znaki. To rastje, marsikje sekundarno, kaže, kako je človek tudi v tem delu Slovenije posegel v primarno

vegetacijo. Obdelovalnim površinam, prikazanim na karti z belo oziroma sivo barvo, pripadajo le majhne površine.

Poleg ploskovne razprostranjenosti vegetacijskih enot spoznamo te tudi na vegetacijskem profilu, ki začne jugozahodno od Razdrtega in konča severovzhodno od Rovt. Na njem dobro izstopa razlika v rastju na višjem kraškem svetu Nanosa in Hrušice ter nižjem površju jugozahodno in severovzhodno od obeh planot.

Osrednjo vegetacijsko karto spremljajo na robu še dopolnilne karte. Med njimi se na obravnavano ozemlje nanaša pregledna geološka karta. Poleg nje še dve karti Slovenije prikazujeta srednje letne količine padavin (1931—1960) in razdelitev Slovenije na glavna fitogeografska območja. Na rob je uvrščena tudi pregledna skica mednarodne razdelitve karte 1 : 100 000 po Greenwichu (osrednja karta ima topografsko osnovo 1 : 100 000 po Parizu). Ta skica bi lahko odpadla, saj se lega lista Postojna jasno vidi na obeh kartah Slovenije. Za boljše razumevanje vegetacije bi bila koristnejša pregledna pedološka karta proučenega ozemlja.

Karto dopolnjuje obsežen tekst. Lahko rečemo, da presega obseg tolmacha v ožjem smislu, saj se s podrobno razlago približuje študiji rastja na obravnavanem delu Slovenije. Tekst sestavlja več poglavij, ki so jih napisali različni avtorji. Po uvodu, razlagi metod dela ter prikazu geografskih in splošno ekoloških značilnosti na obravnavanem ozemlju, sledi osrednje poglavje tolmača z opisom vegetacijskih združb.

Tu bralec podrobno spozna vse združbe, ki so prikazane na karti. Za posamezne združbe navajajo avtorji njihove značilnice in druge floristične značilnosti, ekološke razmere v katerih uspevajo in njihov gospodarski pomen. Poleg posameznih združb so v tekstu obdelani tudi vegetacijski kompleksi in vegetacijski razvojni stadiji. Čeprav da pisana beseda mnogo podatkov o vegetacijskih združbah, bi fotografije vsaj nekaterih najznačilnejših združb še jasneje dopolnile njihovo predstavitev.

Ta vegetacijska karta predstavlja pomemben mejnik v kartografskem predstavljanju naravnih dejavnikov v Sloveniji. Poleg drugih uporabnikov jo bomo s pridom uporabljali tudi geografi, zlasti še proučevalci visokih kraških planot in njihovega širšega sosedstva. Prav bo prišla tudi šolnikom pri prikazu lokalno geografskih značilnosti. Želimo, da bi tej karti prav kmalu sledile še druge, tudi za tista področja Slovenije, ki so že vegetacijsko skartirana.

F. Lovrenčak

Lojze Marinček, Predalpski gozd bukke in velike mrtve koprive v Sloveniji, SAZU, razred IV, Razprave XXIII/2, str. 61-96, Ljubljana, 1981.

Dolgoletni proučevalec bukovih gozdov v Sloveniji, Lojze Marinček, nam v tej študiji predstavlja novo klimatogeno gozdno asociacijo v predalpskem svetu. Predalpski svet je oznaka za eno od šestih fitogeografskih območij, na katero je M. Wraber razdelil Slovenijo. To območje zajema predalpska hribovja, od Cerkljanskega na zahodu do Posavskega na vzhodu. Ta hribovja, zelo pestra po kamninski sestavi, prsteh, vodnih razmerah itd., porašča od klimatogenih gozdnih združb v nižjih nadmorskih višinah gozd belega gabra, višje pa se razširjajo bukov gozdovi. V njih je bila opisana nova združba bukke in velike mrtve koprive (*Lamium orvalae*-*Fagetum praealpinum* ass. nova).

Imenovana združba porašča večinoma osojna pobočja iz dolomitiziranega apnenca. Tako je bolj razširjena v Posavskem hribovju, zlasti v severnem krilu litijske in v trojanski antiklinali. V zahodnem delu predalpskega hribovja, kjer je manj karbonatnih kamnin, se pojavlja ta bukov gozd le raztreseno. Karta razširjenosti te združbe kaže, da sega tudi izven predalpskega območja v dinarski svet.

Dokajšnja pestrost prirodnih dejavnikov v predalpskem svetu se odraža tudi v sestavi te združbe, ki jo je avtor razčlenil na pet subasociacij in dve varianti. Tipična oblika gozda bukke in velike mrtve koprive (*La-*